

Warszawa, dnia 26 maja 2004 r.

KANCELARIA SENATU
BIURO LEGISLACYJNE

Opinia
do ustawy o zmianie ustawy Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych
ustaw (druk 705)

Przyjęta przez Sejm w dniu 14 maja 2004 r. nowelizacja Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego stanowiła przedłożenie rządowe. Istota zmian dotyczy stosunków majątkowych pomiędzy małżonkami, które powinny być dostosowane do współczesnych warunków społeczno-gospodarczych. W szczególności uwzględnienia w kodeksowym uregulowaniu zasad ustroju majątkowego małżonków wymagało prowadzenie działalności gospodarczej – jednego z najpowszechniejszych źródeł utrzymania, funkcjonującego w różnych formach. Należało uwzględnić specyfikę prowadzenia działalności gospodarczej oraz uregulować ją w odpowiednio w kontekście majątkowej wspólności ustawowej, zapewniając przy tym należyłą ochronę wierzycielom małżonków, co ma znaczenie dla zapewnienia pewności obrotu gospodarczego.

Nowelizacja uznaje (i pozostawia) wspólność majątkową między małżonkami jako ustrój *ustawowy*, wprowadzając jednocześnie w stosunku do dotychczasowego stanu prawnego pewne modyfikacje (jak np. dotyczące zarządu majątkiem wspólnym czy odpowiedzialności za długi). Zgodnie z przyjętymi uregulowaniami *umowny* ustrój majątkowy pomiędzy małżonkami może występować po postacią: wspólności, rozdzielności albo rozdzielności z wyrównaniem dorobków. Wspólność majątkowa znoszona w trybie sądowym stanowi ustrój *przymusowej rozdzielności majątkowej*.

Zmiany są wprowadzane na poziomie instytucjonalnym, uwarunkowanym przekształceniami gospodarczo-prawnymi, a także politycznymi, oraz na poziomie terminologicznym. W miejsce pojęcia "dorobku", wprowadza się – *majątek wspólny*, pojęciem *majątku osobistego*, zastąpiono "majątek odrębny". Rezygnuje się z konstrukcji czynności *zwykłego zarządu* majątkiem wspólnym i *czynności przekraczających zakres zwykłego zarządu* (uwzględnia się jednak wyjątki od zasady samodzielnego zarządzania majątkiem wspólnym przez każdego z małżonków: art. 36¹ oraz ustawowy, zamknięty, katalog czynności wymagających zgody małżonka, bez której to zgody czynność jest nieważna, art. 37).

Na uwagę zasługuje uregulowanie problematyki zaspokojenia z majątku wspólnego wierzyciela, którego dłużnikiem jest tylko jeden z małżonków (art. 41). Zróznicowano sytuację, gdy zobowiązanie zostaje zaciągnięte za zgodą małżonka, od sytuacji oraz bez zgody – uzyskanie jej rozszerza możliwość zaspokojenia także na majątek wspólny małżonków. Przy czym należy odróżnić zgodę wyrażaną fakultatywnie, od zgody, o której mowa w art. 37 (obligatoryjność pod rygorem nieważności czynności prawnej).

Trzeba podkreślić, że ustawa realizuje orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego z dnia 28 kwietnia 2003 r. K 18/02, wprowadzając zmianę do art. 84 K. r. o., w zakresie w jakim uniemożliwiał on biologicznemu ojcu wniesienie powództwa o ustalenie ojcostwa, przez co było naruszone jego prawo do sądu zagwarantowane w art. 45 oraz art. 77 ust. 2 Konstytucji.

Uwagi.

1. w art. 1 w zdaniu wstępnym należałoby skreślić wyrazy "w tytule I "Małżeństwo"" (zmiany w art. 1 zawarte w pkt 1-17 dotyczą wprowadzie tytułu I, ale zmiana w art. 1 pkt 18, obejmująca art. 84, dotyczy tytułu II) oraz w art. 1 w pkt 3, 4 i 15 w zdaniu wstępnym na początku należałoby dodać wyrazy "w tytule I";
2. w art. 29 ustawy nowelizowanej pozostawiono pojęcie "zwykłego zarządu" (działanie za drugiego małżonka w razie przemijającej przeszkody);
3. art. 1 w pkt 13, w art. 43 § 2 wyrazy "Jednakże z ważnych powodów" należałoby zastąpić wyrazami "Z ważnych powodów";
4. art. 1 w pkt 14, w art. 45 § 1 zdanie drugie wyraz "Może" należałoby zastąpić wyrazem "Można";
5. w art. 2 w pkt 2, w art. 456 § 2 w zdaniu drugim wyrazy "To samo stosuje się " należałoby zastąpić wyrazami "Zdanie pierwsze ma zastosowanie odpowiednio".

Bożena Langner